

Het Straatnamen-abc

Molenstraat

Tussen Rechterstraat en Van der Voortweg

Zeker vanaf 1500 lag noordwestelijk van het centrum een watermolencomplex, met maar liefst vier molens. Twee daarvan stonden op de Dommel, ter hoogte van de, nog bestaande 'Boxtelsche Watermolen', aan de Molenstraat. Het andere molenpaar lag bij de uitmonding van het Smalwater in de Dommel. Stroomopwaarts van dit complex lag een stuw in de rivier, zodat de molens optimaal konden functioneren. Daardoor, ontstond elders natuurlijk, periodiek, veel wateroverlast. Naar aanleiding van de ordonnantie van Karel V, over het toegestane waterpeil bij de watermolens, in 1545, worden de Boxtelse molens voor het eerst, met name, genoemd in de schriftelijke bronnen. Maar al voor 1400 wordt er in archiefstukken gezinspeeld op het bestaan van een molen en een molenaar in Boxtel. De molens aan de Dommel gebruikten de waterkracht om hout te zagen, eikenschors te malen voor leerlooierijen, graan te malen en wol te vollen (= persen, laten verviltten). Met de oliemolen aan het Smalwater werd uit koolzaad olie geperst. De molens waren allemaal eigendom van de Heer van Boxtel.

In 1834 werd het landgoed Stapelen, voormalig bezit van de Heer van Boxtel, verkocht aan Gerard Bogaers, lakenfabrikant in Tilburg. Deze gebruikte de bijbehorende molen als volmolen. In 1851 verkocht hij de molens aan de familie Van Hoorn, die ze weer doorverkocht aan molenaar Van Lieshout.

De molens op het Smalwater kwamen uiteindelijk in het bezit van Waterschap De Dommel, die ze in 1912 aankocht om ze te slopen. De molens veroorzaakten namelijk regelmatig wateroverlast en het waterschap was nu eenmaal opgericht om obstakels in de rivier op te ruimen.

De molens op de Dommel werden gekocht door de familie Van Stekelenburg. Ze bleven tot Allerheiligen 1934 in bedrijf, toen een hevige storm ze zwaar beschadigde. Nadien werd alleen nog de graanmolen gebruikt, die nu door een motor werd aangedreven. In 1973 werd het molengebouw ingericht als bloemenzaak, terwijl het molenhuis nog als villa in gebruik is. Plannen voor herstel van de molens in hun oorspronkelijke staat, kwamen nooit tot uitvoer, vanwege gebrek aan geld. Wel is Waterschap De Dommel inmiddels het Dommelproject begonnen, waardoor in 2009 het bruisen van rivierwater weer hoorbaar zou moeten zijn in het centrum van Boxtel. Door omstandigheden is dat een paar jaar later geworden.

Christ van Eekelen,
Heemkunde Boxtel